

Vastaus valtuustoaloitteeseen psykiatrisia sairaanhoitajia nuorten tueksi kouluihin

Aluevaltuusto 18.02.2025
734/00.01.03.00/2025

Selostus

Aiempi käsittely

Aluevaltuusto 9.4.2024 § 41
Aluehallitus 22.4.2024 § 167
Elämänkaarilautakunta 27.11.2024 § 82

Aluevaltuusto 9.4.2024 § 41

Valtuuston 9.4.2024 kokouksessa on jätetty valtuustoaloite "Psykiatrisia sairaanhoitajia nuorten tueksi kouluihin". Aloitteen on allekirjoittanut Mia Heinonen, Kari Masalin, Alpo Hirvioja, Sari Myllykangas, Reijo Löytynoja, Pirjo Alijärvi, Lauri Jormanainen, Johannes Koskinen, Kaisa Lepola, Miia Nahkuri, Emmi Lintonen, Ranjithkumar Prabhakaran, Lotta Saarenmaa, Helena Lehkonen, Kalle Virtanen, Maija Kontturi, Pia Yli-Pirilä, Merja Taponen, Heini Ristavaara, Tea Jaakkola, Jukka Lintukangas, Petri Hakamäki, Tiina Metsäranta, Karri Vanttaja, Anne Lindgren, Mirka Soinikoski, Tarja Kirkkola-Helenius, Aapo Reima, Minna Belik, Erja Hirviniemi, Pirkko Juurus, Piritta Järvine, Juhani Lehto, Emmi Rantanen, Hannele Saari, Elise Oikari, Kylli Kylliäinen ja Mikko Sabel.

"Me valtuustoaloitteen allekirjoittajat esitämme, että Kanta-Hämeen Hyvinvointialue palkkaa lisää psykiatrisia sairaanhoitajia yläkouluihin sekä yhtenäiskouluihin. Muutamassa kunnassa psykiatrisia sairaanhoitajia on, esimerkiksi Riihimäellä ja heidän toimintansa on ollut toimivaa ja tehokasta. Esitämme, että psykiatrisia sairaanhoitajia palkataan kunnittain määräaikaisiksi kahdeksi vuodeksi. Talousarviossa huomioidaan kustannukset. Joilla kouluissa toimii jo valmiiksi monia asiantuntijoita: kuraattoreja, koulupsykologeja, terveydenhoitajia. Psykiatrisen sairaanhoitajan osaaminen täydentää näiden ammattilaisten osaamista. Sairaanhoitajan lähin työtoveri on kouluterveydenhoitaja.

Moniammatillinen tiimi vahvistuisi psykiatrisella sairaanhoitajalla, joka olisi enemmän mukana lasten ja nuorten arjessa matalan kynnyksen palveluna. Psykiatrinen sairaanhoitaja olisi koululla helposti saatavilla, voisi olla mukana oppitunneilla ja erilaisissa ryhmäytymisissä. Näin ollen hän pystyisi reagoimaan nopeasti lasten ja nuorten haasteisiin varhaisessa vaiheessa. Psykiatrinen sairaanhoitaja pystyisi toimimaan työparina opettajille, terveydenhoitajalle, kuraattorille ja psykologille.

Ennaltaehkäisevä työ on merkittävää ja tärkeää lapsuudessa ja nuoruudessa. Ennaltaehkäisy on myös kustannustehokasta. Lasten ja nuorten täytyisi saada tukea ja apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Varhaisen puuttumisen avulla haasteisiin tartutaan heti niiden alkuvaiheessa. Tällä tavalla voidaan välttyä esimerkiksi erikoissairaanhoidon tarpeilta. Mielenterveyshäiriöt ovat yleisiä ja monet mielenterveyshäiriöt ilmaantuvat ensi kertaa nuoruudessa. Eri tutkimusten mukaan noin 20-25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyshäiriöstä, ja ne ovat koululaisten ja

nuorten aikuisten tavallisimpia terveysongelmia. Erilaisia häiriöitä voi olla useampia yhtä aikaa.

Tällaisella matalankynnyksen palvelulla voidaan tukea lasten ja nuorten toimintakykyä ja edistää lasten ja nuorten terveyttä. Psykiatrinen sairaanhoitaja tukee toiminnallaan lasten ja nuoren ohella myös perheitä sekä koulujen terveyden- ja oppilashuollon toimijoita. Perustasolla tapahtuva hoito on aina edullisempaa, kuin erikoissairaanhoidossa tapahtuva hoito.

Kokeilun tuloksellisuuden arvioimiseksi kerätään dataa toiminnan vaikuttavuudesta sekä resurssien oikeasta mitoituksesta. Kokeiluun haetaan STM:n tai OKM:n myöntämiä hankeavustuksia."

Puheenjohtajan esitys

Merkitään tiedoksi kokouksessa jätetty valtuustoaloite ja lähetetään se aluehallitukselle valmisteltavaksi.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Aluehallitus 22.4.2024 § 167

Aluevaltuuston kokouksessa 9.4.2024 on jätetty valtuustoaloite psykiatrisia sairaanhoitajia nuorten tueksi kouluihin.
(JS)

Hyvinvointialuejohtajan esitys

Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen terveydenhuollon toimialalle valmisteltavaksi.

Käsittely

Hyvinvointialuejohtajan muutettu päätösesitys:

Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen terveydenhuollon toimialalle valmisteltavaksi. Valmistelun yhteydessä pyydetään lausunto nuorisovaltuustolta.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi muutetun päätösesityksen.

Rahoitus- ja investointijohtaja Petrus Kukkonen osallistui asiantuntijana tämän asian käsittelyyn.

Elämänkaarilautakunta 27.11.2024 § 82

Valmistelija(t)

tulosaluejohtaja Riikka Lammintausta-Mäkelä, puh. 040 847 2044

Aloite

Valtuuston 9.4.2024 kokouksessa on jätetty valtuustoaloite "Psykiatrisia sairaanhoitajia nuorten tueksi kouluihin". Aloitteen on allekirjoittanut Mia Heinonen, Kari Masalin, Alpo Hirvioja, Sari Myllykangas, Reijo Löytynoja, Pirjo Alijärvi, Lauri Jormanainen, Johannes Koskinen, Kaisa Lepola, Miia Nahkuri, Emmi Lintonen, Ranjithkumar Prabhakaran, Lotta Saarenmaa, Helena Lehkonen, Kalle Virtanen, Maija Kontturi, Pia Yli-Pirilä, Merja Taponen, Heini Ristavaara, Tea Jaakkola, Jukka Lintukangas, Petri Hakamäki, Tiina Metsäranta, Karri Vanttaja, Anne Lindgren, Mirka Soinikoski, Tarja Kirkkola-Helenius, Aapo Reima, Minna Belik, Erja Hirviniemi, Pirkko Juurus, Piritta Järvine, Juhani Lehto, Emmi Rantanen, Hannele Saari, Elise Oikari, Kylli Kylliäinen ja Mikko Sabel.

"Me valtuustoaloitteen allekirjoittajat esitämme, että Kanta-Hämeen Hyvinvointialue palkkaa lisää psykiatrisia sairaanhoitajia yläkouluihin sekä yhtenäiskouluihin. Muutamassa kunnassa psykiatrisia sairaanhoitajia on, esimerkiksi Riihimäellä ja heidän toimintansa on ollut toimivaa ja tehokasta. Esitämme, että psykiatrisia sairaanhoitajia palkataan kunnittain määräaikaisiksi kahdeksi vuodeksi. Talousarviossa huomioidaan kustannukset. Joilla kouluissa toimii jo valmiiksi monia asiantuntijoita: kuraattoreja, koulupsykologeja, terveydenhoitajia. Psykiatrisen sairaanhoitajan osaaminen täydentää näiden ammattilaisten osaamista. Sairaanhoitajan lähin työtoveri on kouluterveydenhoitaja.

Moniammatillinen tiimi vahvistuisi psykiatrisella sairaanhoitajalla, joka olisi enemmän mukana lasten ja nuorten arjessa matalan kynnyksen palveluna. Psykiatrinen sairaanhoitaja olisi koululla helposti saatavilla, voisi olla mukana oppitunneilla ja erilaisissa ryhmäytymisissä. Näin ollen hän pystyisi reagoimaan nopeasti lasten ja nuorten haasteisiin varhaisessa vaiheessa. Psykiatrinen sairaanhoitaja pystyisi toimimaan työparina opettajille, terveydenhoitajalle, kuraattorille ja psykologille.

Ennaltaehkäisevä työ on merkittävää ja tärkeää lapsuudessa ja nuoruudessa. Ennaltaehkäisy on myös kustannustehokasta. Lasten ja nuorten täytyisi saada tukea ja apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Varhaisen puuttumisen avulla haasteisiin tartutaan heti niiden alkuvaiheessa. Tällä tavalla voidaan välttyä esimerkiksi erikoissairaanhoidon tarpeilta. Mielenterveyshäiriöt ovat yleisiä ja monet mielenterveyshäiriöt ilmaantuvat ensi kertaa nuoruudessa. Eri tutkimusten mukaan noin 20-25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyshäiriöstä, ja ne ovat koululaisten ja nuorten aikuisten tavallisimpia terveysongelmia. Erilaisia häiriöitä voi olla useampia yhtä aikaa.

Tällaisella matalankynnyksen palvelulla voidaan tukea lasten ja nuorten toimintakykyä ja edistää lasten ja nuorten terveyttä. Psykiatrinen sairaanhoitaja tukee toiminnallaan lasten ja nuoren ohella myös perheitä sekä koulujen terveyden- ja oppilashuollon toimijoita. Perustasolla tapahtuva hoito on aina edullisempaa, kuin erikoissairaanhoidossa tapahtuva hoito.

Kokeilun tuloksellisuuden arvioimiseksi kerätään dataa toiminnan vaikuttavuudesta sekä resurssien oikeasta mitoituksesta. Kokeiluun haetaan STM:n tai OKM:n myöntämiä hankeavustuksia."

Vastaus aloitteeseen

Aloite on esitelty Kanta-Hämeen hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa 30.10.2024 ja nuorisovaltuusto antoi aloitetta tukevan lausunnon, joka on liitteenä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen näkökulmasta aloitteessa on nostettu esiin erittäin tärkeitä huomioita lasten ja nuorten lisääntyneestä tuen tarpeesta liittyen mielenterveyden oireisiin. Myös kansallisesti asiaan on kiinnitetty huomiota ja lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen parantaminen on myös kansallisen kehittämisen keskiössä.

Kansallinen ohjaus korostaa mielenterveyspalveluissa hoidon porrasteisuutta, jotta voidaan varmistua, että tukea on tarjolla erilaisiin tarpeisiin. Ensivaiheen tuki, hoito ja kuntoutus sijoittuu opiskeluhooltoon, joka jo lakisääteisen tehtävänsä kautta toimii kiinteästi lasten ja nuorten arjessa kouluympäristössä. Opiskeluhoollon työntekijöiden osaamista on Kanta-Hämeessä edistetty kouluttamalla ja ottamalla käyttöön mielenterveysongelmien varhaiseen tukeen suunnattuja menetelmiä (esimerkiksi IPC, ahdistuksen lyhytinterventio, nuorten ohjattu omahoito). Mahdollisimman sujuvan, eri portaiden tuen palveluihin ohjautumisen tueksi on käynnistetty myös nuorteninterventionavigaattorin käyttöönotto. Hyvinvointialue on myös valmistautunut mahdollisen Terapiatakuulainsäädännön voimaantuloon vuoden 2025 aikana luomalla rakenteita ja kartoittamalla koulutustarpeita lakisääteisen toiminnan toteuttamista varten.

Marraskuussa 2024 opiskeluhoollon palvelua täydentämään käynnistyi koko hyvinvointialueella alaikäisten nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelu Oma Voima, joka tarjoaa hoitoa ja tukea psykiatristen sairaanhoitajien ja sosiaaliohjaajien yhteistyönä. Tämä palvelu jalkautuu myös kouluille tai tarvittaessa kotiin ja toimii tiiviissä yhteistyössä opiskeluhoollon palvelujen kanssa.

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien vähentämissä myös vanhemmat ovat erittäin tärkeässä roolissa. Hyvinvointialueen perhepalveluissa kootaan vanhemmuuden varhaisen tuen työskentelypaketteja, joilla pyritään vastaamaan nopeasti myös vanhempien tuen tarpeeseen lapsen tai nuoren oireillessa. Yksi ensimmäisenä käyttöön otettavista paketeista on ahdistuneen nuoren vanhemman tukityöskentely. Myös esimerkiksi syömishäiriöiden perheintervention käyttöönotto on vahvistanut vanhempien kykyä olla nuoren tukena oireillessa.

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin puuttumisessa ja ehkäisyssä myös koko yhteisön toiminta on merkittävää. Kanta-Hämeen hyvinvointialue on osa kansallista, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Iltan tukemaa, oppimisverkostoa, jossa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistetään yhteisövaikuttavuuden toimirakenteen kautta. Tätä työtä tehdään yhdessä alueen kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa ja mielenterveyden edistäminen on myös yksi tämän työskentelyn keskeisistä asioista. Kunnat ovat myös palkanneet omaa henkilöstöään kouluille lasten ja nuorten tueksi, esimerkiksi voimavaravalmentajan nimikkeellä. Näiden toimijoiden joukossa on myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia ja nykyisen lainsäädännön mukaisesti heidän työpanoksensa kohdentuu yhteisölliseen työhön, mikä on koettu erittäin hyödylliseksi.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisemiseksi Kanta Hämeen hyvinvointialueella käynnistettiin vuonna 2023 Mielen kasvupolku - kehittämisohjelma, jonka kautta pyritään vaikuttamaan mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisyyn jokaisessa ikävaiheessa raskausajasta nuoreen aikuisuuteen. Ohjelman kautta edistetään myös muissa palveluissa niiden perhetilanteiden tunnistamista, joiden tiedetään uhkaavan lasten suotuisaa kasvua ja kehitystä. Myös kunnilla on meneillään erilaisia mielenterveyden edistämisen kehittämiskokonaisuuksia, kuten Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintaa, joissa hyvinvointialue on mukana.

Hyvinvointialue kehittää edelleen alaikäisten nuorten mielenterveys -ja päihdepalveluja ja lisää niiden saatavuutta Oma Voima-tiimien kautta. Näiden tiimien toiminta vastaa valtuustoaloitteen tarkoittamaan tarpeeseen, eikä oppilaitoksiin ole siten tarkoituksenmukaista rekrytoida muita psykiatrisia sairaanhoitajia.

Toimialajohtajan / perhe-, sosiaali- ja vammaispalvelut esitys

Elämänkaarilautakunta

1. päättää hyväksyä omalta osaltaan valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää sen aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi.
2. toteaa omalta osaltaan valtuustoaloitteen käsittelyn päättyneeksi.

Päätös

Elämänkaarilautakunta hyväksyi päätösesityksen.

Liitteet

Nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen

Aluehallitus 16.12.2024 § 491

Elämänkaarilautakunta on osaltaan antanut vastauksen valtuustoaloitteeseen psykiatrisia sairaanhoitajia nuorten tueksi kouluihin. (MP-J)

Hyvinvointialuejohtajan esitys

1. päättää hyväksyä valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen omalta osaltaan ja
2. esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aiheutta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Rahoitus- ja investointijohtaja Petrus Kukkonen oli kokouksessa paikalla asiantuntijana tämän asian käsittelyn aikana.

Täytäntöönpano

päätösesitys/aluevaltuusto

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Liitteet

Nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen

Aluevaltuusto 18.02.2025 § 12

Aluehallituksen päätösesitys

Aluevaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Päätös

Täytäntöönpano

päätösote/aloitteen tekijä

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta